

Regeringskansliet Näringsdepartementet
n.remissvar@regeringskansliet.se
helene.lassi@regeringskansliet.se

Remiss Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar (SOU 2018:35)

Er beteckning: N2018/02915/BB

Sammanfattning

Utredningen ger en god beskrivning av problemen på bostadsmarknaden där många hushåll har svårt att kunna tillgodose sina behov. Det ligger helt i linje med länsstyrelsernas slutsatser och iakttagelser i slutrapporten från Inträdesuppdraget ”Bostadsförsörjning är mer än bostadsbyggande”. Bland annat synliggör betänkandet skillnaderna mellan bostadsförsörjning och markanvändningsplanering.

Länsstyrelsen delar betänkandets analys att det behövs en gemensam problembeskrivning/lägesbild hos det allmänna, men bedömer till skillnad från betänkandet att det finns potential inom nuvarande lagstiftning och arbetsformer att ta fram detta.

Länsstyrelsen avstyrker betänkandets förslag till ny lagstiftning och därmed efterföljande förslag till förändrade uppdrag till kommunerna, regionerna och länsstyrelserna. Länsstyrelsen bedömer att förslaget till ny bostadsförsörjningslag inte är ändamålsenligt utformat. Vidare är länsstyrelsen tveksam till den nya lagens förskjutning av det kommunala ansvaret från att *skapa förutsättningar för att alla i kommunen ska leva i goda bostäder* till att fokusera på insatser för *hushåll som inte utan samhällets stöd kommer att lösa sina bostadsbehov*. Det kommunala ansvaret för bostadsfrågorna bör omfatta bostadsförsörjningen och boendemiljöer i sin helhet och detta bör framgå tydligt i lagstiftningen. Länsstyrelsen anser att utredningens förslag att snäva in bostadsförsörjningsansvaret till att i praktiken handla om boende för inkomstsvaga hushåll begränsar kommunernas ansvar på ett olyckligt sätt.

Länsstyrelsen tillstyrker det utökade uppdraget till Boverket att bedöma behovet av bostäder på nationell och länsnivå.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att regionen ska göra den regionala analysen av bostadsfrågorna. Staten fränhänder sig möjligheten att hålla en samlad statlig bostadspolitik genom att flytta uppgiften att göra den regionala analysen av bostadsfrågorna från länsstyrelsen till regionen. Uppdraget utgör en viktig del av den statliga bostadspolitiken och bör inte överföras till en annan politisk aktör utan bör finnas hos en myndighet under regeringen. Den regionala bostadsmarknadsanalysen som länsstyrelsen tagit fram är ett viktigt objektivet verktyg för att skapa den nationella bilden. Den hänger samman med den rådgivande rollen som länsstyrelsen har.

Länsstyrelsen bedömer att den avtalsmodell som föreslås för länsstyrelserna är tveksam och förslaget avstyrks.

Synpunkter på utredningens förslag

5.2.1 Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar

Det kommunala ansvaret för bostadsfrågorna bör omfatta bostadsförsörjning och boendemiljöer i sin helhet och detta bör framgå tydligt i lagstiftningen. Länsstyrelsen anser att utredningens förslag att snäva in bostadsförsörjningsansvaret till att i praktiken handla om boende för inkomstsvaga hushåll begränsar kommunernas ansvar på ett olyckligt sätt. Bostadsförsörjningen är en del av ett samhällsbyggande som kräver ett helhetsperspektiv i den kommunala planeringen och som inkluderar alla i kommunen. Det är därför viktigt att ansvaret för bostadsförsörjningen omfattar boendet som helhet och inte begränsas till den fysiska bostaden. Bostadsområdenas utformning är av grundläggande betydelse för möjlighet till social gemenskap, trygghet och tillit till andra. Vissa grupper med svag ställning på bostadsmarknaden ska förstås uppmärksammas särskilt i planeringen, bl.a. inkomstsvaga hushåll, barn och unga samt äldre och personer med funktionsnedsättning.

5.2.2 Ett samlat arbetssätt för att identifiera och lösa bostadsbristen

Länsstyrelsen ställer sig bakom betänkandets förslag att aktörerna behöver en gemensam problembeskrivning när det gäller bostadsbristen men anser att denna kan tas fram inom ramen för nuvarande lagstiftning och arbetsfördelning. Länsstyrelsen ställer sig också bakom förslaget att statliga och kommunala insatser samordnas, och anser att det inom ramen för nuvarande lagstiftning och reglering finns goda möjligheter att genomföra detta.

5.3 En ny lag om bostadsförsörjning

Länsstyrelsen saknar i betänkandet relevanta argument för att överge dagens arbetssätt och ansvarsfördelning och därmed upphäva dagens lagstiftning och reglera ett nytt arbetssätt i en ny bostadsförsörjningslag. Länsstyrelsen anser att det går att utveckla dagens arbetssätt i riktning enligt betänkandet, till exempel är det möjligt att lägga en tydlig förväntan på kommunerna kring vilka problem de ska lösa inom ramen för befintliga arbetsformer och verktyg. Länsstyrelsen anser att nuvarande lagstiftning med fördel istället kan förtydligas, både vad som ska ingå riktlinjer, men också ge andra aktörer, som länsstyrelsen, ett tydligare uppdrag.

Länsstyrelsen avstyrker betänkandets förslag till förändrade uppdrag för kommunerna. Länsstyrelsen delar inte betänkandets slutsats att det saknas skäl för kommunerna att fortsätta att ta fram riktlinjer för bostadsförsörjning utan anser att framtagandet av riktlinjer har betytt mycket för samarbetet inom kommunen. Riktlinjerna har kommit att fungera som en plattform för kommunens bostadsförsörjningsarbete.

Dagens riktlinjer för bostadsförsörjning föreslås begränsas till innehåll och omfattning och fokuseras på att kvantifiera behov av nya bostäder och antal hushåll som behöver samhällets stöd för att lösa sina behov. I dag har riktlinjerna i många fall haft en bredare utgångspunkt även om de, såsom påpekas i betänkandet, ibland saknat tydliga beskrivningar av insatser och handlingsplaner utifrån de mål som formulerats. Utifrån kommunernas mycket skilda förutsättningar och resurser är det också tveksamt att förvänta sig fullständigt likartade sätt att arbeta med uppgiften. Resurser och behov av att fortlopande göra den här typen av bedömningar varierar starkt mellan olika kommuner.

Länsstyrelsen avstyrker betänkandets förslaget att regionerna får i uppdrag att ta fram regionala analyser. Länsstyrelsen anser att staten därmed frånhänder sig möjlighet att hålla en samlad statlig bostadspolitik genom att flytta uppgiften från länsstyrelsen till regionen. Den regionala bostadsmarknadsanalysen som länsstyrelsen tagit fram är ett viktigt objektivt verktyg för att skapa den nationella bilden.

Länsstyrelserna anser att den regionala bostadsmarknadsanalys som länsstyrelsen har i uppdrag att ta fram redan idag fungerar som en plattform för den regionala dialogen. Länsstyrelsen avstyrker att samordningen flyttas från länsstyrelsen till regionerna. Länsstyrelsen anser att det dialogen i länen kan utvecklas genom justering av nuvarande lagstiftning. Det finns till exempel möjlighet att utveckla samrådet kring kommunala riktlinjer för bostadsförsörjning till en dialog mellan kommunen, regionen och länsstyrelsen.

5.3.4 och 5 Boverkets uppgifter

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget i stort då det är välkommet att ökad kunskap om bostadsmarknadens funktion och möjlighet att tillgodose invånarnas behov tas fram. Boverkets uppdrag att definiera bostadsbristen är dock komplext och det finns en uppenbar risk att modellen inte blir enkelt tillämpbar för kommunerna när de ska göra sina bedömningar av lokala behov. Övergripande bedömningar baserade på olika modeller kan inte göra anspråk på att vara den enda bilden men de är viktiga underlag för att ur ett bredare perspektiv bedöma behoven av bostäder på lokal nivå. Bedömningarnas innehåll och användbarhet på kommunal nivå bör därför omprövas fortlöpande. Länsstyrelsen kan av betänkandet inte utläsa om nuvarande bostadsmarknadsenkät (BME) kommer att finnas kvar vid förändrade uppdrag. Länsstyrelsen förutsätter att BME finns kvar och utvecklas. Den är ett viktigt verktyg som ger direktbilden av kommunernas bedömningar och arbete.

5.3.6 Regionernas analyser

Länsstyrelsen har i dag uppgiften att ta fram en årlig bostadsmarknadsanalys samt lämna råd och stöd åt kommunerna i arbetet med riktlinjer för bostadsförsörjningen. Utöver detta lämnar länsstyrelsen också råd om tillämpningen av plan- och bygglagen. Inom ramen för den rådgivningen behandlas bl.a. tillämpningen av PBL 2:3 avseende bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet. Dessa uppgifter har ett nära samband. Bostadsmarknadsanalysen identifierar övergripande regionala behov, problem och möjligheter med utgångspunkt från den statliga bostadspolitik. Länsstyrelsernas rådgivning för tillämpningen av bostadsförsörjningslagen och PBL strävar mot samma mål - att stödja kommunen i arbetet med uppfylla lagkraven enligt respektive regelverk. Dessa regelverk är i sin tur en del av den statliga bostadspolitik.

Bostadsmarknadsanalysen har som främsta syfte att ge Boverket och regeringen överblick över bostadsförsörjningsläget samt att identifiera om det finns några särskilda behov eller problem som påverkar möjligheten att uppfylla de statliga målen för bostadspolitik. Vi anser att det är inte är lämpligt att föra över ansvaret för detta uppdrag till regionerna. En uppföljning som fokuserar på att följa upp hur statens intentioner för bostadsförsörjningen fungerar bör rimligen utföras av ett statligt organ. Länsstyrelsen har en samlad kompetens och styrka att möta kommunerna både vad gäller frågor om bostadsförsörjning och planering.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att flytta länsstyrelsernas nuvarande uppdrag med bostadsmarknadsanalyser till regionerna. Uppdraget utgör en viktig del av den statliga bostadspolitiken och bör inte överföras till en annan politisk aktör utan bör finnas hos en myndighet under Regeringen.

5.3.8 Länsstyrelsens uppgift

Förslaget att länsstyrelsen ska sluta avtal med kommunerna om insatser för hushåll som behöver samhällets stöd avstyrks. Länsstyrelsen bör i stället fortätta bidra till att skapa goda förutsättningar för kommunerna att ta ansvar för en bostadsförsörjning som omfattar alla kommuninvånare.

Förslaget är otydligt utformat då det inte beskriver typ av insatser eller ekonomisk omfattning. Om syftet är att bidra till insatser som påverkar invånarnas möjlighet att skaffa en bostad är de inte lämpliga att bedriva som kortsiktiga projekt med begränsad räckvidd. Om budget samt inriktning för vilka insatser som ska prioriteras ändras årligen skapas litet utrymme för fleråriga insatser.

5.3.9 Formen för den regionala samordningen

Former för regional samordning bör inte bestämmas i lagstiftning. Länsstyrelsen avstyrker förslaget. Som alternativ finns möjlighet att utveckla nuvarande lagstiftning i syfte att tydliggöra vad som ska uppnås med bostadsförsörjningsarbetet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Claudia Gardberg Morner. I handläggningen har samhällsbyggnadschef Åke Johansson, bostadsdirektör Bengt Nordström, chefen för välfärdsfunktionen Eva Aalbu samt länsarkitekt Torbjörg Sekse, föredragande, deltagit.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.